

[Thorkil Kristensen.]

redegørelse for priskontrolrådets praksis, der findes som bilag til betænkningen. Kort efter at prisaf taleloven af 1937 var vedtaget, udbrød nemlig den anden verdenskrig, og i de mange år siden da har priskontrolmyndighederne været meget stærkt beslaglagt af de ekstraordinære opgaver, som krigen og efterkrigstiden medførte. Jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et kort citat af, hvad priskontrolrådet selv siger herom. Der står i betænkningen side 122 nederst:

„Indledningsvis skal fremhæves, at det omfattende arbejde med den ekstraordinære priskontrol har medført, at rådet ikke i den forløbne årrække har været i stand til at foretage nogen systematisk undersøgelse af selve de konkurrencebegrænsende aftaler, vedtagelser og bestemmelser.“

Dette citat fortæller, hvorfor vi er i en vanskelig stilling, og hvorfor kommissionen har været det. Det er netop disse aftaler og bestemmelser, vi skal undersøge. I hvilken grad trænger lovgivningen vedrørende disse ting til revision? Det kan vi ikke sige så forfærdelig meget om, når vi ikke har fået den systematiske undersøgelse af de gældende aftalers og bestemmelses virkninger. Jeg siger ikke dette for at behøje hverken priskontrolrådet eller kommissionen, at disse undersøgelser ikke er foretaget — det er en følge af omstændighederne — men vi trænger til at få disse ting nøjere undersøgt, før vi tager endelig stilling. Det er da også åbenbart, når man læser kommissionens betænkning — som jeg er enig med den ærede foregående ordfører i at kalde et dygtigt arbejde — at betænkningen lider under denne mangel på praktisk erfaringsmateriale. Betænkningen virker abstrakt, skematisk, jeg kunne næsten sige lærebogsmæssig. Det skyldes naturligvis ikke, at kommissionens medlemmer ikke har sans for virkeligheden, men at de ikke har haft det fornødne materiale til at kunne give deres betænkning det friske og livsnære præg, som et stort materiale fra virkelighedens verden ville give.

Jeg skal iøvrigt kun sige om betænkningen, at jeg anser det for værdifuldt og et fremskridt i forhold til tidligere, at betænkningen lægger så stor vægt på effek-

tiviteten i produktion og omsætning som motivering for, at man skal gribe ind, henholdsvis ikke gribe ind, i forskellige tilfælde. Jeg tror, dette grundsynspunkt er rigtigt. Det er et udslag af den almindelige erkendelse, som er vokset frem i nyere tid også indenfor socialdemokratiet, at det er forholdsvist begrænset, hvad man kan opnå ved fordelingsmæssige indgreb i indkomstdannelserne. Mere kan opnås ved fremme af produktionens og omsætningens effektivitet. Det har været sagt, at begrebet effektivitet er svært at definere eksakt. Det er rigtigt, men det gælder så mange begreber. Jeg synes, det er et fremskridt, at man tager dette frem.

Inden jeg nu går ind på selve lovforslaget, vil jeg gerne sige lidt om selve det problem, som en trustlovgivning, en monopollovgivning skal beskæftige sig med. Man har her i Danmark — med rette synes jeg — anlagt det synspunkt, at folk principielt skal have lov til at træffe aftaler og slutte sig sammen med forskellige formål for øje. Tendensen til sammenslutninger på mangfoldige områder er stærk i vort samfund. Det må have en baggrund, og der er principielt ikke noget at sige til det. Men lige så sikkert, som det er, at sammenslutninger meget ofte kan fremme effektiviteten til gavn for os alle, lige så sikkert er det naturligvis, at de i visse tilfælde kan fremkalde en uheldig monopolistisk udvikling. Der er det i samfundets interesse, efter min mening også i det frie erhvervslivs egen interesse, at uheldige monopol tendenser bliver bremset, så de ikke går for vidt. Forudsætningen for et privat erhvervsliv er naturligvis, at det tjener hele samfundet godt. Derfor står vi på dette område overfor den meget vanskelige opgave at finde ud af, hvordan vi kan bevare det gode, det værdifulde i sammenslutningstendensen i vort samfund, samtidig med at vi såvidt muligt undgår de uheldige tilfælde, der også kan fremkomme, og drager den rette skillelinie mellem de gode og de mindre gode virkninger. Det er meget vanskeligt, det kan ikke gøres efter en lineal, dertil er livets linier altfor bugtede, og derfor er dette problem svært. Det er således også begrænset, hvad man kan opnå gennem en monopollovgivning, det viser erfaringerne fra mange lande meget tydeligt, som man kan læse i kommissionens